

ВИСНОВОК

Про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації аспіранта Арутюняна Зоріка Арутюновича на тему: «Профілактика та лікування контрактур після первинного ендопротезування колінного суглоба», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 222 «Медицина», спеціалізація «травматологія та ортопедія»

За дорученням Вченої ради ДУ «Інститут патології хребта та суглобів ім. проф. М.І.Ситенко НАМНУ» рецензенти у складі: д. мед. н., професора Вирви О.Є., головного лікаря ДУ «Інститут патології хребта та суглобів ім. проф. М.І.Ситенко НАМНУ», зав. відділом кісткової онкології, д. мед. н. Попсуйшапка К.О., провідного наукового співробітника відділу інструментальної та малоінвазивної хірургії хребта ДУ «Інститут патології хребта та суглобів ім. проф. М.І.Ситенко НАМНУ», – розглянули дисертаційну роботу Арутюняна З.А. «Профілактика та лікування контрактур після первинного ендопротезування колінного суглоба», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 222 «Медицина», спеціалізація «травматологія та ортопедія», щодо визначення наукової новизни, теоретичного та практичного значення роботи.

1. Актуальність теми

Зі збільшенням кількості встановлених ендопротезів колінного суглоба зростає кількість післяопераційних контрактур, які сягають 5-7 % випадків. Такі пацієнти потребують повторної госпіталізації для проведення реабілітаційних заходів із залученням реабілітологів, фізіотерапевтів, а в деяких випадках потребують ревізійних оперативних втручань.

Контрактури часто бувають болісними та значно погіршують функціональний та психічний стан хворих після ендопротезування колінного суглоба. У більшості випадків пацієнти з контрактурою колінного суглоба

поступають до відділень, де їх оперували. Вони скаржаться на біль та обмеження згинання або розгинання в колінному суглобі, також відзначається вимушене положення у колінному суглобі. Приблизно в одній третині всіх випадків наявності контрактур колінного суглоба необхідно виконання однієї або декількох ревізієвих операцій з метою її усунення.

Етіологія контрактури колінного суглоба найчастіше є багатофакторною, тому результати лікування ускладнень після ендопротезування колінного суглоба не завжди є задовільними. Враховуючи вищевказане необхідно відзначити, що проблема контрактур колінного суглоба потребує подальших наукових досліджень.

Існує багато різних способів профілактики та лікування контрактур колінного суглоба, але інформації стосовно застосування методів лікування та профілактики для кожної причини виникнення контрактур, зокрема, реабілітації та методики її проведення для вирішення цієї задачі, вкрай мало, так само відсутні загальноприйняті показання до використання саме даного виду лікування, що вказує на необхідність подальших досліджень з цієї проблеми.

Одними із відомих чинників, які визначають появу контрактур, є пізня фізична активність і відсутність адекватної реабілітації в ранньому післяопераційному періоді.

Таким чином, актуальним є проведення наукового дослідження, спрямованого на виявлення причин, що призводять до виникнення контрактур колінного суглоба після його ендопротезування, а також розробку реабілітаційних заходів у ранньому післяопераційному періоді.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційну роботу виконано згідно з планом науково-дослідних робіт Державної установи «Інститут патології хребта та суглобів імені професора М.І.Ситенка Національної академії медичних наук України» ("Дослідити причини розвитку та удосконалити методи профілактики й лікування контрактур колінних

суглобів при гонартрозах, наслідках травматичних пошкоджень та після операцій ендопротезування", шифр теми ЦФ.2018.3.НАМНУ, держреєстрація №0118U003214). У межах теми автором проведено біомеханічні дослідження опорно-кінематичної функції колінного суглоба після ендопротезування, розроблено методику відновлення функції м'язів оперованої кінцівки, проведено аналіз динаміки лабораторних маркерів крові у хворих на гонартроз з контрактурами колінних суглобів до та після операції ендопротезування, а також після реабілітації, вивчено стан м'язів нижньої кінцівки у хворих з контрактурами колінного суглоба до та після операцій його ендопротезування за допомогою електроміографічного дослідження, проведено збір та аналіз результатів експериментальних та клінічних даних.

3. Наукова новизна одержаних результатів

За допомогою електроміографічного дослідження визначено стан м'язів згиначів та розгиначів колінного суглоба після його первинного ендопротезування, доведено, що найбільш важливим для профілактики та лікування контрактури є відновлення функції чотириголового м'язу стегна.

За допомогою біохімічного дослідження визначено маркери, що вказують на можливість виникнення контрактур (глікопротеїни, хондроїтинсульфати, активність лужної фосфатази та ШОЕ).

За допомогою біомеханічного дослідження визначено особливості опорно-кінематичної функції нижньої кінцівки до та після первинного ендопротезування колінного суглоба у пацієнтів з його контрактурою, а також у волонтерів з фіксованим за допомогою ортезу колінним суглобом.

4. Практичне значення отриманих результатів

Вперше розроблено та використано на практиці діагностичні критерії визначення вірогідності розвитку контрактур після ендопротезування колінного суглоба (патент України на корисну модель № 144994).

Доведено ефективність застосування статографії для вчасної діагностики розвитку контрактур після ендопротезування колінного суглоба з визначенням необхідності проведення реабілітаційних заходів, а також контролю їх результатів.

Вдосконалено комплекс реабілітаційних вправ для профілактики та лікування контрактур колінного суглоба після його первинного ендопротезування, який дозволив підвищити ефективність лікування цих пацієнтів шляхом відновлення та зміцнення м'язів та сухожилків, від яких безпосередньо залежить функція колінного суглоба, з акцентуванням навантажень на чотириголовий м'яз стегна.

Розроблено практичні рекомендації для профілактики та лікування контрактур після первинного ендопротезування колінного суглоба.

5. Ступінь обґрунтування достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Дисертація побудована на високому методичному рівні, мета і завдання роботи логічно випливають із детального аналізу сучасного стану проблеми, сформульовані задачі відповідають меті і визначають шляхи її вирішення. Використані надійні та апробовані загально-клінічні, інструментальні методи дослідження. Проведено ретельну статистичну обробку результатів дослідження.

Дисертаційна робота є комплексним клінічним дослідженням, присвячена актуальній проблемі лікування хворих з контрактурами колінного суглоба після його ендопротезування. Сама дисертація побудована методично правильно, за традиційним планом, сформульовані завдання деталізують мету дослідження і визначають шляхи її вирішення. Обсяг клінічних спостережень є достатнім в кількісному відношенні для обґрунтованих висновків і практичних рекомендацій – 15 пацієнтам з контрактурами колінного суглоба та 118 пацієнтам контрольної групи, які знаходилися на лікуванні у відділенні ортопедичної артрології та

ендопротезування ДУ «Інститут патології хребта та суглобів ім. проф. М.І.Ситенко НАМНУ», було виконано реабілітаційні заходи. Всі розподілені групи хворих репрезентативні за віком, статтю.

Використані методики клінічних, рентгенологічних, електроміографічних, біохімічних, експериментальних та біомеханічних досліджень дозволяють отримати достовірні дані. Обсяг клінічних досліджень і спостережень, рівень інструментальних досліджень, виконаних з використанням методик, результати яких піддані статистичній обробці з використанням пакету сучасних програм, є достатнім. Виконана робота забезпечує належний рівень обґрунтування основних наукових положень дисертації, висновків і рекомендацій.

6. Повнота викладення матеріалів дисертаційного дослідження в опублікованих працях

За темою дисертації опубліковано 6 наукових праць, у тому числі 5 статей у вітчизняних наукових фахових виданнях, 1 стаття у виданні, що цитується наукометричною базою «Web of Science», 6 тез і матеріали доповідей на наукових з'їздах, конгресах, конференціях.

7. Висновок комітету з біоетики

Комітет з біоетики при Державній установі «Інститут патології хребта та суглобів ім. проф. М.І. Ситенка Національної академії медичних наук України» розглянув матеріали дисертаційної роботи Арутюняна З.А. «Профілактика та лікування контрактур після первинного ендопротезування колінного суглоба» та за результатами оцінювання етичних і морально-правових аспектів наукового дослідження прийняв позитивне рішення щодо можливості його проведення (протокол № 162 від 06.03.2017 р.), а також позитивне рішення щодо відповідності виконаного дослідження сучасним вимогам біоетики (протокол № 210 від 21.12.2020 р.).

Дослідження із залученням пацієнтів проведені у відповідності до вимог Гельсінської декларації Всесвітньої Медичної Асоціації «Етичні принципи проведення медичних досліджень за участю людини» (1964 р.), Конвенції Ради Європи про права людини та біомедицину (1997 р., додатковий протокол 2005 р.), а також чинного законодавства України.

8. Апробація результатів дисертації

Матеріали дисертаційного дослідження було докладено на конференції молодих вчених «Актуальні проблеми сучасної ортопедії та травматології» (Чернігів, 2017); International scientific and practical conference of young scientists, dedicated to the 25 anniversary of the National academy of medical science of Ukraine (Київ, 2018); XVIII з'їзді ортопедів-травматологів України (Івано-Франківськ, 2019); на конференції Харківського обласного осередку Всеукраїнської громадської організації «Українська асоціація ортопедів-травматологів» (Харків, 2019).

9. Недоліки дисертаційної роботи щодо їх змісту і оформлення

Принципових недоліків щодо обґрунтування основних положень дисертаційної роботи немає. Зауваження, які було висунуто під час написання дисертаційної роботи, виправлено. В тексті зустрічаються поодинокі орфографічні помилки.

Разом з тим, загальне враження від дисертаційної роботи позитивне, дисертаційна робота «Профілактика та лікування контрактур після первинного ендопротезування колінного суглоба» може бути представлена до офіційного захисту.

10. Відповідність дисертаційним вимогам, які представляють до наукового ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 222 «Медицина», спеціалізація «Ортопедія та травматологія»

В дисертаційній роботі Арутюняна З.А. «Профілактика та лікування контрактур після первинного ендопротезування колінного суглоба», що виконана під керівництвом завідуючого відділом патології суглобів ДУ «Інститут патології хребта та суглобів ім. проф. М.І.Ситенко НАМНУ» професора, доктора медичних наук Філіпенка Володимира Акимовича, на підставі експериментальних та клінічних досліджень доказано та обґрунтовано використання розробленої методики лікування та профілактики контрактур колінного суглоба після його первинного ендопротезування, доведено переваги даної методики порівняно з іншими існуючими, що дозволило провести порівняльний аналіз функціональних результатів лікування пацієнтів з контрактурами колінного суглоба після його ендопротезування за шкалою IKDC порівняно з пацієнтами, у яких контрактур не було визначено.

Висновки роботи сформульовано конкретно та відповідають поставленим задачам.

Таким чином, дисертаційна робота Арутюняна Зоріка Арутюновича «Профілактика та лікування контрактур після первинного ендопротезування колінного суглоба», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 222 «Медицина», спеціалізація «травматологія та ортопедія», є самостійним, завершеним науковим дослідженням, яке виконано на високому рівні та вирішує поставлене перед дисертаційною роботою завдання сучасною ортопедією.

За своєю актуальністю, науковою новизною, обсягом проведеного дослідження, обґрунтованістю, достовірністю, глибиною узагальнень, висновків і практичних рекомендацій дисертаційна робота відповідає вимогам пункту 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Кабінетом Міністрів України від 06.03.2019 №167, та вимогам до

оформлення дисертацій, затвердженим наказом МОН України від 12.01.2017 №40, які пред'являються до дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD), та з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінетом Міністрів України від 06.03.2019 №167, та вимогам до оформлення дисертації, затвердженим МОН України від 12.01.2017 №40, які пред'являються до дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD), а здобувач заслуговує присудження йому наукового ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 222 «Медицина», спеціалізація «травматологія та ортопедія».

Рецензенти:

д. мед. н., професор

д. мед. н.

Вирва О.Є.

Попсуйшاپка К.О.